

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ
НАФТОгаз
У К Р А І Н И

NATIONAL JOINT-STOCK COMPANY
NAFTOGaz
O F U K R A I N E

01601, м. Київ-601, вул. Б. Хмельницького, 6
Тел.: (044) 586 35 37, <http://www.naftogaz.com>
Факс: 586 33 10, e-mail: ngu@naftogaz.com

03.11.15 № *6-211-15*

Код ЄДРПОУ 20077720, п/р 26002301921
АТ "Ощадбанк", код банку 300465,
код ЄДРПОУ банку 00032129

На № _____

**Підприємствам нафтогазового
комплексу**

**Державним підприємствам
Мінекономрозвитку**

**Виробникам засобів
вимірювальної техніки**

(за списком)

При цьому направляємо для врахування в роботі Рекомендації
Всеукраїнської семінар-наради "Облік природного газу та метрологія", яка
відбулася 21-24 вересня 2015 року в м. Одеса.

Додаток: За текстом – на 3 арк., в 1 прим.

**Директор Департаменту балансів газу,
метрології та обліку газу і нафти**

В.Лісовець

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Перший заступник голови правління
Національної акціонерної компанії
“Нафтогаз України”**

С.Перелома

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Всеукраїнської семінар-наради "Облік природного газу та метрологія"

м.Одеса

21–24 вересня 2015 р.

У семінарі-наradі взяли участь біля ста фахівців Національної акціонерної компанії “Нафтогаз України” (далі – Компанія), Мінекономрозвитку, ПАТ "Укрнафта", ПАТ "УКРТРАНСГАЗ", навчальних та науково-дослідних закладів, газорозподільних підприємств, виробників засобів вимірювальної техніки. На семінарі представлено більше 30 доповідей та інформативних повідомлень про хід реалізації заходів щодо вдосконалення приладового обліку природного газу, створення системи метрологічного забезпечення витратометрії природного газу на еталонних засобах в умовах, близьких до робочих, вимірювання багатофазних потоків вуглеводнів, впровадження положень Законів України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу" і "Про метрологію та метрологічну діяльність", захисту вузлів обліку природного газу (далі – ВОПГ) від несанкціонованого втручання, інше.

Видано збірку доповідей (далі – Збірка).

Під час семінару проведено майстер-клас демонстрації роботи хроматографа 7890В Agilent.

На семінарі відмічено:

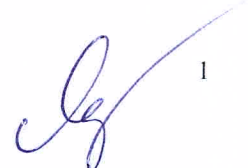
- Запровадження в Україні міжнародних та європейських стандартів стосовно засобів вимірювань кількості природного газу, затверджених наказом Мінекономрозвитку від 29.12.14 №1484, прийнятих як національні стандарти України методом передруку (стор. 3-6 Збірки).

- Враховуючи наявність в Україні ряду підприємств спільної інвестиційної діяльності з видобутку вуглеводнів, є необхідність налагодження безперервного визначення обсягу дебету таких свердловин, крім того є необхідність в налагодженні оперативного аналізу дебетів видобувних свердловин та свердловин підземних сховищ природного газу. Тому є потреба відпрацювання методів вимірювання обсягів багатофазних потоків. На сьогодні найбільш доступним та достатньо достовірним методом ведення безперервного вимірювання обсягу багатофазних вуглеводневих потоків є метод з використанням осереднюючої напірної трубки (стор. 13-19 Збірки).

- Різке падіння темпів оснащення житла побутових споживачів лічильниками природного газу з метою реалізації положень Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу", причиною якого стали не виправдано занижені норми споживання при відсутності лічильників (стор. 27-28 Збірки).

- Розроблено цілий ряд нових засобів та систем вимірювання витрати природного газу, засобів повірки, систем збору даних та інше (стор. 15-19, 33-38 Збірки).

- Проводяться дослідження з оптимізації вузлів будинкового обліку природного газу (стор. 30-32 Збірки).

**За результатами обговорення розглянутих питань учасники семінару-наради
рекомендують:**

1. Щодо приладового обліку природного газу.

1.1. В рамках реалізації вимог Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу" в малогабаритних житлових приміщеннях з обмеженими умовами монтажу доцільно встановлювати малогабаритні побутові лічильники природного газу з корекцією по температурі, з відношенням границь діапазону вимірювань об'ємної витрати з нормованою похибкою не гірше ніж 1/150, з мінімальною витратою не більше 16 літрів на годину, з втратою тиску при максимальній витраті не більше 300 Па, бажано з допустимою відстанню установки до газового обладнання 0,4 м.

1.2. Звернутися до Мінекономрозвитку України з пропозицією рекомендувати підприємствам, установам та організаціям, які призначені органами з оцінки відповідності ЗВТ вимогам технічних регламентів, включати до складу комісій для проведення випробувань ЗВТ (в тому числі контрольні випробування та затвердження типу), фахівців газотранспортних, газорозподільних та газопостачальних підприємств.

1.3. Рекомендувати газорозподільним підприємствам (операторам газорозподільних мереж) звернутися до Міненергосуду, Національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), та Мінекономрозвитку відповідно до постанови КМУ від 21.08.01 №1089 "Про Концепцію створення єдиної системи обліку природного газу" щодо розроблення механізму передачі вузлів обліку газу, встановлених за кошти користувачів газу, у власність (в обслуговування) газорозподільних підприємств;

Створити робочу групу за участю фахівців всіх зацікавлених сторін для опрацювання зазначеного питання, підготовки відповідних пропозицій та наступної передачі зазначених вузлів обліку.

1.4. ПАТ "Укрнафта", ПАТ "УКРТРАНСГАЗ", ПАТ "Укргазвидобування" спільно з ТОВ-НПП "Укргазгеоавтоматика" провести експлуатаційні випробування витратоміра з використанням осереднюючої напірної трубки РГ-ОНТ на свердловинах в робочих умовах.

1.5. ПАТ "Київгаз" спільно з ПрАТ СК "Укргаз - сервіс" продовжити дослідження з удосконалення будинкових вузлів обліку природного газу в частині вибору типорозмірів лічильників в залежності від діапазонів витрат від Q_{max} до Q_{min} , на підставі режимів використання газу в літній та зимовий періоди. Результати досліджень доповісти на наступному семінарі.

2. Щодо нормативного забезпечення приладового обліку природного газу.

2.1. Метрологічному центру Компанії, як Головній організації метрологічної служби у галузі вимірювання параметрів природного газу, нафти та нафтопродуктів, забезпечити переклад на державну мову національних стандартів, прийнятих методом передруку: ДСТУ OIML R 140:2014, ДСТУ OIML R 137-1-2:2014, ДСТУ EN 1776:2014, ДСТУ ISO 17089-1:2014, ДСТУ EN 12261:2006/зміна 1:2014, ДСТУ EN 12480: 2006/зміна №1:2014, ДСТУ EN 12405-1:2014, ДСТУ EN 12405-2:2014 і підготувати пропозиції щодо їх впровадження. А також ініціювати прийняття в Україні в якості національного стандарту, ідентичного до оновленого міжнародного стандарту ISO 15112:2011,

3. Щодо метрологічного забезпечення приладів обліку природного газу.

3.1. Власник ВОПГ високого тиску (тиск більше 4 кгс/см²), до складу яких входять швидкісні лічильники природного газу (турбінні, ультразвукові), при випуску з виробництва та після ремонту лічильника забезпечує його калібрування на робочому середовищі "природний газ" та повірку на середовищі "повітря".

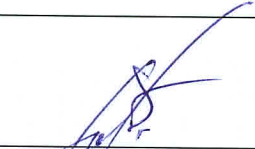
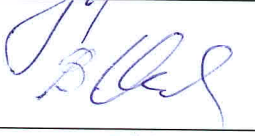
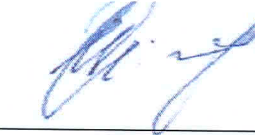
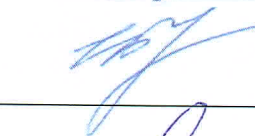

Власник ВОПГ середнього тиску (тиск менше 4 кгс/см²) проводить повірку на середовищі "повітря". Інша сторона угоди має право на проведення додаткової перевірки метрологічних характеристик лічильника газу ВОПГ середнього тиску (тиск менше 4 кгс/см²) на середовищі природний газ під робочим тиском, а власник ВОПГ надає лічильник газу для проведення додаткової перевірки.

3.2. Газорозподільним підприємствам замість вхідного контролю ЗВТ ВОПГ споживачів, що здійснюється в умовах сервісних центрів, рекомендованого протоколом круглого столу на тему "Створення єдиної системи обліку природного газу України", який відбувся 04.11.08 в м. Києві, виконувати перевірку технічного стану (метрологічних характеристик) ВОПГ витратовимірвальними комплексами на місці експлуатації, рекомендовану семінаром-нарадою "Облік природного газу", яка відбулася 13-15.04.11 в м.Харків. Протоколи семінарів-нарад, круглих столів з питань обліку природного газу та метрології розміщено на сайті Компанії www.naftogaz.com в рубриці "Інформація".

4. Компанії звернутися до Міненерговугілля щодо створення системи відомчої оцінки технічної компетентності лабораторій в нафтогазовому комплексі, як альтернативи уповноваженню центральним органом виконавчої влади на проведення певних вимірювань, не пов'язаних з оцінкою відповідності.

5. Наступний семінар з питань обліку природного газу та метрології пропонується провести в першому кварталі 2016 року в м.Полтава.

Погоджено:

Директор Департаменту балансів газу, метрології та обліку газу і нафти Компанії		В.Лісовець
Головний метролог Компанії		В.Осієвський
Начальник відділу контролю якості вуглеводнів та нормативного забезпечення Метрологічного центру Компанії		О.Чернишенко
Голова Ради метрологів підприємств та організацій нафтогазового комплексу		М.Болховітін
Протокол склав		Я.Власюк